

PROF. DR. KÂZİM YETİŞ İLE ALİ NİHAD TARLAN HOCA ÜZERİNE

Mülâkat: Doç. Dr. Sadık Yazar¹

Metne Aktaran: Şeymanur Ata²

Sevgili hocam merhabalar, öncelikle öğrencisi olduğunuz Ali Nihat Tarlan'ın hocalığı ile ilgili söyleşi teklifimizi kabul ettiğiniz için teşekkür ederiz. Hoca ile nasıl ve ne zaman tanıştığınızı sorarak başlayalım isterseniz. Hocam, sorularımızdan bir tanesi, hoca ile tanışıklığınız ne zamana kadar gidiyor? Ne zaman başladı? Derslerinde mi tanışmaya başladınız?

1968-69 öğretim yılıydı yanlış hatırlamıyorsam. Ben üniversiteye başladım. Geldiğim zaman Eski Türk Edebiyatı derslerimize rahmetli Ali Nihat Hoca geliyordu. Aşağı yukarı emekli oluncaya kadar iki buçuk sene dersleri sürdürdü. Yani tanışıklığımız derslerle başladı. Tabii biz onun derslerini büyük bir zevkle dinlerdik.

Tek hoca mıydı?

Eski Türk Edebiyatı'nda başka yoktu. Tek hocaydı. Karahan o sıralarda derse gelmiyordu. Çavuşoğlu zaten yoktu. O yurtdışındaydı, daha sonra geldi, bu nedenle bizim hiçbir dersimize gelmedi. Aslında Ali Nihat Bey'den sonra biz Eski Türk Edebiyatı görmüş sayılmayız. Karahan geldi sadece. Karahan ya Köprülü'nün *Türk Saz Şâirleri* isimli kitabından Halk Edebiyatı yazdırırdı yâhut da mukayeseli edebiyat yazdırırdı. Eski Edebiyat görmedik. Aslında -aleyte olsun diye söylemiyorum- bu o zamanın bir uygulamasıydı, hoca sınavda karşısına geldiğimiz zaman Eski Edebiyat ile alakalı aklına ne gelirse sorardı. Biz de buna göre defterler çıkarır ve hazırlanırdık. Ama ben Ali Nihat Bey'den sınava girmedim. Şöyle girmedim, bizim zamanımızda sertifika usûlü vardı. Birinci sınıfta sınav olur, her hoca ayrı ayrı soru sorardı. O zaten birinci sınıfın seviyesine göre bir sınavdı. İkinci sınıfta sınav olmazdı. Üçüncü sınıfta

¹ İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Öğretim Üyesi.

² İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Lisans Öğrencisi.

ise mezuniyet imtihanına, yani o sertifikayı alma imtihanına girerdik. O girdiğimiz sınavda Ali Nihat Bey yoktu. Çünkü o bir devre önce ayrılmıştı.

Yani fevkalâde güzeldi. İlk dersini hiç unutmuyorum. *Kad enâra'l-ışku li'l-uşşâkı minhâce'l-Hudâ/Sâlik-i râh-ı hakikat aşka eyler ibtidâ... Şimdi evladım bu Fuzûlî'nin bir gazelinin Arapça başlangıcıdır. Eski şairler umûmiyyetle böyle yaparlar*” diye başlamıştı. Bunu ben yazmışım, unutmamışım. Belki eksiğim vardır, kontrol etmenizde fayda var. Ondan sonra hoca yazdığı beyitteki menkıbe, hikmet, âyet, hadîs, telmih gibi bütün çeşitli İslâmî terminolojiyi bize saatlerce anlatırdı. Orada bir problemimiz oldu. O zamanlar cuma günü de mesai vardı cumartesi günü de. Hocanın dersleri cuma saatlerine denk geliyordu. Cuma saatlerine geldiği için dersi biraz boşaltıyorduk. Bu hocaya ulaştırıldı. “Hocam sizin dersinizi bırakmak istemiyoruz ama Cuma namazı vakti” dedik. Sonra Cumartesiye aldı hoca dersini. Cumartesiye aldı, cumartesi günü gelirdi ve ders yapardı.

Öyleyse o noktada çok sert bir hoca değildi?

Hayır, hayır. Son derece kibar, son derece zarifti. Mesela İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde öğrencilerle münasebet bakımından bir Ali Nihat Bey bir de Faruk Kadri Timurtaş vardı. Biz dışarda, koridorda, bahçede, veyahut da fakültenin dışında karşılaştığımız zaman fôtr şapkalarını çıkarırlar, böyle gayet güzel bir selam verip eğilirlerdi. Her ikisi de bunu yapardı. Ben zaman zaman birkaç defa Ali Nihat Bey'e derslerle ve orada kullandığı terimlerle alakalı olarak soru sormaya da gittim. Çok kibardı, gayet güzel cevaplar verdi. Hiç öyle tersleme falan (yapmazdı). Bazı hocaların yanına yaklaşamazdık zaten o mümkün değildi. Ama Ali Nihat Bey son derece zarif bir insandı, kibar bir insandı. Sorularımıza çok geniş ve ayrıntılı cevaplar verirdi. Ben onun ders notlarını uzun zaman sakladım fakat Fuzûlî Divânı'nın şerhi yayımlanınca baktım ki hoca o şerhi zaten orada yapmış. Artık defteri saklamaya lüzum görmedim. Hemen hemen aynı şeyi orada yapıyordu.

Ama şu da söyleniyor hocam, “Kitaptaki görüntüyle dersteki görüntü pek aynı değil, hoca derste çok daha fazla açılıyordu” deniliyor.

Doğru, doğru. Çok doğrudur o. Ama biz ne kadar yazabilirdik? Çünkü biz liseden gelmişiz, onun kullandığı vokabüleri, söylediği ayet ve hadisleri vs ne kadar takip edebiliyorduk? Ama neticede mâhiyet aynı olsa da derslerde hem açılır hem de öğrencinin alışını gözlerinden anlardı. Siz de hocanız bilirsiniz, öğrencinin alışına göre ders zenginleşebilir. Bu konuda hoca hakikaten son derece verimliydi. Onun kültürünü ben başkasında görmedim. Şimdi mesela diyebilirsiniz ki hocam Çavuşoğlu? Çavuşoğlu bizim dersimize gelmedi. Çavuşoğlu geldiği zaman biz artık mezun olmuştuk. Ama Ali Nihat Bey çok güzel ve izahlı anlatan bir hocaydı. Bir dedikodu vardır, o bizde olmadı. Herkes bizim sınıfta oldu falan der.

zannetmiyorum. (Aslında) Ali Nihat Bey'in yetiştirdiği öğrenci yok. O insanların bir özelliğidir bu. Yani bir öğrencisi yok. Çavuşoğlu'yla ne ölçüde, ne çalıştılar belki siz benden daha iyi bilirsiniz. Çavuşoğlu onun sadık ve iyi bir öğrencisiydi ama onun yetiştirdiği öğrenci hemen hemen yoktur. Bu eski insanların biraz tavrı mı diyelim...

Hocam sohbetlerinizde, görüşmeleriniz sırasında hoca hiç kendi doktora tezinden bahsetti mi?

Kendi tezinden mi?

Evet. Basmadı, yani acaba basmamasının özel bir sebebi var mıydı? Merak ediyoruz aslında bunu da. Taniyanlar acaba buna dair bir şeyler duydu mu?

Şimdi bakın bu konuda başka örnekler de var. Faruk Akün de bastırmadı doktora tezini. Hatta birisi para teklif etti ve Faruk Bey tezine son şeklini versin diye para da verdi, basmadı. Ali Nihat Bey'in doktora tezi külfetli bir tez olurdu. Çünkü Ali Nihat Bey'in doktora tezi biliyorsunuz ki tek nüsha ve el yazısıyla. Ben gayet iyi biliyorum.

O tek nüsha değil mi hocam?

Tek nüsha.

Edebiyat Fakültesi'nde de yok mu bir tanesi?

Türkiyat Enstitüsü'nde var. O zaman sadece Türkiyat Enstitüsü'ne geliyordu. Zaten el yazısıyla tek nüsha. O bakımdan hocanın onu yeniden yazıya geçirmesi, -ve üstelik aradan çok zaman geçmiş-, o zaman içerisinde geriye dönerek onların üzerinde çalışmalar yapması biraz külfetli bir işti. Hoca tabiri caizse biraz ehl-i keyf insandı. Eski insanlar öyledir. Bu bir sıkıntı. Doktora tezi de şimdiki doktora tezleriyle bir değil tabi. Mehmet Kaplan da bir kez bastırdı ve bir daha bastırmadı. Ki Tevfik Fikret kaç defa basıldı, Tanpınar kaç defa basıldı. Onların biri doçentlik biri profesörlük takdim tezleriydi. Ama Namık Kemal bir defa basıldı. (Ali Nihat Bey) bir daha bastırmadı. Çünkü ona yeniden dönmek zor geldi, işin doğrusu o. Almış yolu gidiyor, geriye dönecekti ve birtakım şeyleri fark etti. Bunları doldurması (gerekeceği) için o zaman anlamı kalmayacaktı, değil mi? Anlamı kalmayacak çalışma yapmanın, yeni bir çalışma yapmak gerekecekti. O bakımdan onu neşretmemesini bence sadece şeye bağlamak bile yetebilir, hocayı kurtarabilir (yani kurtarmayı sıkıntıda olmaması bakımından kullanıyorum). Çünkü elle yazılmış.

Tabii kıymet-i harbiyesi de var. Acaba hoca ya da o dönemdekiler onun farkında değil miydi? İlk tez sonuçta.

İlk olmasını şimdi fark ediyoruz. O zaman fark etmiyoruz. Çünkü biliyorsunuz bir de şu vardı, o dönem insanların kendi aralarında birtakım sürtüşmeleri de var. Bu da tabiidir insanın olduğu yerde, tabii olacak bir şeydir. Bu sürtüşmeler dolayısıyla onu Latin alfabesine aktaracak, eksiklerini tamamlayacak, uğraşacak, yeniden çalışma gibi bir şey. O da kolay bir şey değil. Ama mesela Çavuşoğlu bunu yapabilir miydi? Çavuşoğlu hiç o yöne iltifat etmedi. Bence yapamazdı çünkü Çavuşoğlu'nun edebiyat tarihi konusundaki bilgisi çok fazla kuvvetli değildi. Çünkü orada biliyorsunuz ki Arap Edebiyatı var, Fars Edebiyatı vardı. Müşterek İslam Edebiyatı'nda Fuzuli'nin Leyla ile Mecnun'u dolayısıyla tez Leyla ile Mecnun mesnevilerini anlatıyor. Ve bunu mukayeseli yapıyor. Söylemek istediğim, hoca Fuzuli'nin Leyla ile Mecnun'unun Arap ve Fars edebiyatlarındaki Leyla ile Mecnun mesnevilerinden daha üstün olduğunu ispat etmeye çalışıyor ve ispat ediyor. Şimdi bu şuna benziyor, burada yaptınız bunu, gördüğünüz eser sayısı az. Ama on sene sonra, yirmi sene, otuz sene sonra -o zaman zaten yapmak çok zor- bir yığın çalışma yapılmış bu konuda. Şimdi tekrar onlara gitmek, o şekliyle neşretmek hocaya uymaz. Faruk Bey de aynı şeyi yaptı, aynı şeyi Kaplan Bey yaptı. Evet bir defa neşretti ama o zaman üniversite doktora tezlerini basma yükümlülüğü vardı fakültelerin. Yani onu Kaplan Bey kendiliğinden bastırmadı. O zamanlar yönetmelikte de vardı bu, doktora tezleri basılır diye. Öyle sırası gelmiş, basılmış. Bastırmak istemiyorum ben diyebilir miydi belki bilemiyorum. Diyebilirdi de belki. Ama sanıyorum ona tekrar dönmek zor geldi hocaya.

Hocam, derslerinde bu mukayeseyi yapıyor muydu? Mesela bir beyti şerh ederken, bu mazmun şurada da geçer, şu Farsça eserde de geçer (gibi)?

Yapardı, yapardı. Fars edebiyatından da örnekler verirdi. Yani bunun diğer edebiyatlardaki, özellikle Fars Edebiyatındaki kullanımlarına veya söyleyişlerine de işaret ederdi.

Hocanın Arapçasının olduğunu düşünüyor musunuz? Ya da bir dönem Arapça bilgisi aldığını düşünüyor musunuz?

Açıkçası bilmiyorum. Farsçası var. Farsçası çok güzel, tercümeleri de var çünkü Farsça biliyorsunuz. Arapçasını bilmiyorum. Ama o dönem insanların bilme ihtimali çok kuvvetli. Mesela Tanpınar değil ama Ali Nihad Tarlan'ın yetiştiği muhit, çevresi biraz buna müsaitti. Onu nereden aldı o zaman eğer bilmiyor idiye? Yani Arap Edebiyatı'ndaki Leyla ile Mecnun'ları karşılaştırırken nereden aldı? Mutlaka orijinallerinden başka eserleri, en

azından belli başlı eserleri okumuş olması lazım. Çünkü o dönemde şu var, evet bir Ahmet Ateş var, Ritter gibi başkaları var, çevresinde insanlar var.

Ritter ile herhalde birbirlerini pek sevmezlerdi?

Yani mesela, şark dillerindeki yabancı hocalar. Ama ben onun onlardan faydalandığına pek ihtimal vermiyorum. O insanların biraz tesahüd etmek merakı fazla idi. Bizim kültürümüzde hala bu yardımlaşma meselesi çok zayıftır. Bu çok önemli ama yine de çok zayıftır. Yani mesela Köprülü ile ne kadar ilişkileri oldu bilmiyoruz. Ama İsmail Hikmet Ertaylan'la kavga ettiklerini, kavgalı olduklarını biliyoruz. Ahmet Hamdi Tanpınar'ın günlüklerini gördüyseniz o Ali Nihat Bey ile alakalı bazı şeyler söyler. Hatta Tanpınar'ın yanlış hatırlamıyorsam babası vefat ettiğinde Ali Nihat Bey onunla ilgilenir. Sonra Ali Nihat Bey'in bazı hareketleri ve davranışlarından çok rahatsız olur. Bunlara gerek yok zaten ama hoca o kültürü çok iyi bilen insanlardan biriydi ve bunu anlatırdı. Şunu söyleyebilirsiniz: Bunu öğrenciler anlıyor muydu? Ben çok emin değilim.

Hocam az önce Nejat Hoca da söyledi. Bugün lise öğrencilerinin seviyesini hakikaten anlıyoruz. Sizin döneminizde de liseden üniversiteye geçen öğrenci Klasik Türk Edebiyatı'ndan bu kadar uzak mıydı?

Klasik Türk Edebiyatı'ndan uzak meselesi değil. Burada esas mesele şu, lise öğrenimiyle üniversite öğrenimi arasında dağlar kadar fark vardı. Neydi bu fark, şuradan kaynaklanıyordu, akademik olarak üniversite düşünüyorum meseleyi. Mesela Muharrem Ergin'in bize ilk derste söylediği sözü hiç unutmuyorum. Muharrem Ergin demişti ki *"Evinize veya camiye girerken nasıl ayakkabınızı çıkarıp da giriyorsanız, lisede öğrendiğiniz dil bilgisini buradan içeri girerken dışarıda unutun gelin."* Dil bilgisi bu. Şimdi bu benzetme eski edebiyat için de geçerli, Klasik Edebiyat için de geçerlidir. Ama Ali Nihat Bey böyle bir polemige girmez, böyle bir şey söylemezdi. Hiç söylemedi. Gelir, şiirini yazar, şerhini yapar, anlatır, karşısındaki insanların bunu anlayacağını düşünürdü. Ha, o öğrenciler bugünkülerden çok daha iyi anlıyordu orası muhakkak. Bugünküler çok çocuk geliyorlar hiçbir şey görmemişler, hiçbir şey okumamışlar. Şimdi tabii herkesi aynı düşünemeyiz, mesela ben üniversiteye gelmezden önce çok şey okuyup gelmiştim. Köprülü'yü, Ziya Gökalp'i, kültürümüzle alakalı önemli şahsiyetleri, mesela Türk İslam Medeniyeti'ni okuyup gelmiştim. Lise öğrencisi, Köprülü'nün Barthold'dan tercüme ettiği eseri okumuş, birtakım notlar almış, üniversiteye gelmiş. Hatta bir gün -bu biraz dedikodu kabilinden- Faruk Bey'den imza alıyoruz, Faruk Bey bana dedi ki *"Ne okuyorsun bu günlerde?"*. *"Köprülü"nü* okuyorum dedim. İmzayı alıp giderken bir arkadaşım, *"Sanki adını duydun da Köprülü'nün!"* dedi. Halbuki ben onu lisede okumuştum. Tabii o arkadaş bilgiçlik yapmak istiyor. Onun

bilmediği bir şey vardı, Faruk Bey ikinci sınıfa geçtiğimiz zaman bana dersin sonunda, “Siz sınıfın listesini yapın getirin” dedi. Çok sonra öğrendim ki, (sonra zaten kendisi de söyledi) ben birinci sınıftayken ikinci üçüncü sırada oturmuşum, çok dikkatli ders dinlermişim, hoca benimle temas kurmak için çağırmış. Mesele buymuş. O bana zaman zaman “Ne okuyorsun, ne yapıyorsun” diye sorup gitmemi teşvik ederdi. Yani böyle şeyler soruyordu, onun için sordu bana. Ben de Köprülü’yü onun için söyledim, daha evveliyatı var. Fakat arkadaş bunları bilmediği için “Sanki adını duydun da” dedi. Tabi bu işin şakası. Yani demek istediğim şey şu, o öğrenciler hocayı hayranlıkla dinliyorlardı.

Ama bu da önemli değil mi hocam? Yani hocanın öğrenciyi çekmesi, onu sıkıması, derste anlatılacak konuyu yazdırmayı öğrenciyi sıkarak diye düşünüyorum.

Tabi, tabi. Zaten yazdırmazdı hoca, biz not alırdık. Karahan gibi yazdırmazdı. Bizim hocalarımız arasında ne Kaplan yazdırırdı ne Faruk Akün yazdırırdı ne de Faruk Kadri Timurtaş yazdırırdı. Yani hocalarımızın hiçbirisi yazdırmazdı. Ve biz not alırdık. Hoca da yazdırmazdı, hoca sadece anlatırdı. Orada mesela şekiller çizerdi. Mum ışığı yapardı. Mum yapardı, görselleştirirdi, resimler çizerdi. O ışığın vurması, güneşin vurması, ayın vurması gibi anlatılan konuya göre şekiller çizerdi.

Beytin şerhine daha başlamadan aruz, kafiye gibi, biçimsel özellikler üzerinde de durur muydu?

Hayır, hayır. Benim hatırladığım kadarıyla onlar yoktu. Yalnız ben imtihan olmadım şeyden.

Son imtihandan bahsediyorsunuz değil mi? Mezun olmak için girdiğiniz.

Üçüncü sınıfa geldiğimizde sertifika almak için. Benim esas sertifikam Yeni Türk Edebiyatı, yardımcı sertifikam Karahan. Ondan da imtihan olmadım fakat imtihan olan arkadaşlar söylüyorlar, usûlü tutturmuş, takti yaptırıyor, ona göre okumazsanız buyrun. Demek ki çocuklar ona göre hazırlanıyorlar, ona göre çalışıyorlar. Bu şuna benzer, biraz evvel Karahan için aynı şeyi söyledim. At sahibine göre kışner derler ya, öğrenci hocaya göre kendini hazırlar. Hazırlanır, şunu yapar bunu yapar, yazması anlatması şart değil. Şimdi öyle değil, notlarına bakıyor çocuk, hocam bunu yazdırmadınız, bu yok benim notlarımda diyor. Hatta öyle ki “Hocam ben notumu böyle almışım” diyor bana. Kızım benim öyle bir şey söylemem mümkün mü? diyorum. Veya oğlum benim öyle bir şey söylemem mümkün mü? Ben bunamadım kusura bakma, onu sen yanlış yazmışsın diyorum. Yazdığı şeye bakıyor o. Ama bizde tabii öyle bir şey olmazdı. Yani ben imtihana girmediğim için o taraflarını bilmiyorum ama usûl, takti yaparak imtihan edermiş.

Hocadan bahsedenerler hocam klasik bir Osmanlı beyefendisi ve âlimi gibi ifadelerle ondan bahsediyorlar

Alim meselesi ayrı bir konu bakın, alim meselesi ayrı. O dönemde bakın şu var, böyle Köprülü gibi mütebahhir bir edebiyat tarihçisi değildi hoca. Metin şerhi yapardı.

Onu sormak istiyordum ben de hocam. Sanki alanı daha ziyade şerh (gibi miydi)? Mesela kendi alanında yapılan araştırmaları takip eder de derslerinde bahseder miydi?

Yok yok, hoca sadece şerh ederdi, o tarihle alakalı, edebiyat bilgisi veyahut da şairin biyografisi ile alakalı herhangi bir şey söylemez, sadece şerh ederdi. Şimdi ben şöyle şey yapıyorum, hatta bunu ben Nihat Sami Bey'e de sordum, "Fuat Köprülü araştırır, edebiyat tarihi, tarihi bilgi verir. Ali Nihat Bey metni şerh eder, metnin girdiği tedahülleri, şunu bunu hepsini açıklar. Ben ikisini birleştirmeye çalışırım. Resimli Türk Edebiyatı Tarihi'nde ikisini birleştirmeye çalıştım" derdi rahmetli. Tabi zor bir şey o. Yani hem sosyal olaylara gidecek hem de.³ Ama hocanın mesela sosyal olaylardan bahsettiği çok nadirdir. Şimdi Eski Edebiyatçılar her şeyde sosyal olay var diyorlar. Sizin alanınız Eski Edebiyat mıydı? (SY: Eski Edebiyat) Şimdi her şey var diyorlar. Yok yani, kusura bakmayın. Şunun fiyatı düştü bunun fiyatı arttı, bunlar sosyal olay değil. Sosyal olay başka şeyler var.

Haddim olmadan, çok özür dileyerek söylüyorum. Sosyal hayat araştırmaları gerçekten biraz olmaması gereken yöne doğru gidiyor. Şimdi Baki, bir şeyhülislamın giydiği çizmeden bahsetmez. Yani niye bahsetsin ki? Duygularını düşüncelerini ifade etmek için onu malzeme olarak kullanır. Genellikle bu türden yapılan çalışmalarda işte "Şu divanda bu vardır, bu vardır"... Yok böyle bir şey. Şair bunu anlatmak üzere yazmıyor ki şiirini, onu malzeme olarak kullanıyor.

Evet estetik gayesi farklı, anlayışı farklı.

O noktada hayallerine, mazmunlarına malzeme yapması her dönem edebiyatında her milletin edebiyatında görülebilir bir şey. Sosyal hayat araştırmaları bu anlamda herhalde biraz tepki çekiyor ama bunun çalışmaların aslı mecrasından çıkarılmasından kaynaklandığını düşünüyorum.

Tabi, çok doğru, çok güzel.

O damar (sosyal hayat) acaba nasıl kapıldı hocam? Herhalde burada Ali Nihad Tarlan hocanın hiçbir dahli yok?

³ Cümle burada kesiliyor

Hiçbir dahli yok. Bu şuradan kapıldı, tenkit ediliyor ya sosyal hadiseleri, bir savunma ihtiyacı. Savunma ihtiyacına gerek yok çünkü ben derslerimde şunu söylüyorum, ben Yeni Edebiyatçıyım, diyorum ki bugün bir şiir okuma ihtiyacı duysanız Abdülhak Hamid'i değil Fuzuli'yi okursunuz. Şiir odur. Ama burada sosyal hadisenin olup olmaması ayrı bir konu. Çünkü onun estetik görüşü farklı. Yahya Kemal'in de isabetle belirttiği gibi romanımız olsaydı onlar olurdu. Yani o sosyal hayatımız olurdu. Mesela ben bugün derste söyledim, İstanbul Edebiyatı diye bir dersim var benim, Edebiyatta İstanbul diye. Orada 16.yy'da, 17.yy'da şairlerin İstanbul'a bakışını, o antolojilerden şuradan buradan toplayarak İstanbul'la alakalı (şiirler inceliyoruz). Bu keşke çalışılmış olsa. Yani mesela diyelim ki şu semtin özellikleri, güzeller... Şimdi ben bir tebliğ veriyorum İstanbul'la alakalı, yanımda bir Eski Edebiyatçı arkadaş var. Deniz hamamlarını anlatıyor şair, güzelleri anlatıyor, arkadaş: *"Bunlar erkek, erkek"* dedi. Nereden biliyorsun adamın erkek olduğunu, erkeği tasvir ettiğini, yanında mıydın? Şair güzeli tasvir ediyor, yani bunun erkek kadın olması da aslında önemli değil. O zaman onlara erkek dersin onları töhmet altında bırakırsın. Bu da hoş bir şey değildir. Burada doğrudan doğruya bir güzelin orada olabileceğini düşünüyor, onu anlatıyor. Deniz hamamında kim olur? Güzeli olur. Erkek de olabilir bu, kadın da olabilir. Evet bu şeyi zaten iyi bilirsiniz, Faruk Akün'ün İslam Ansiklopedisi'ndeki Divan Edebiyatı maddesini. O hep söylenen bir şeydir. Hoca hatta onu yazdığı zaman bana demişti ki *"Şaşırдың değil mi, sen böyle bir şey beklemiyordun?"* Evet dedim beklemiyordum. Hoca bambaşka bir şey yazmış orada. Ve orada görüyorsunuz ki anlatılan Türk erkek güzeli, bu erkek güzeli şiire yansıyor. Nasıl yansıyor? Araplardan Acemlere, Acemlerden bize geliyor. Çok müthiş bir şey bu. Ama Nihat Sami Banarlı'ya bakacak olursak aslında güzel olan erkektir, kadın güzel değildir. Eski Yunan'da bütün ilahlar erkektir, kadın değil erkek güzelinden bahsedilir. Bu eski felsefede, eski anlayışta bir yaklaşım tarzıdır. Herkes kendine göre mizah yapıyor.

Yani sizin ilk dediğiniz gibi, mutlak güzelliğin peşinde bence. Bugün de biz bir bebeğe yakışıklı demeyiz, mutlak anlamda güzel deriz. Kız da olsa erkek de olsa güzel deriz.

Evet, güzel çocuk deriz. Doğru, çok doğru.

Evet hocam, çok teşekkür ederim.

Herhalde soracak başka bir şey yok çünkü benim öyle özel bir münasebetim yoktu.

Ama Merâgî'nin güftelerinin çevirisi dolayısıyla Hoca ile çalışma imkânı buldunuz

Evet orada, o arada gittiğimizde ben ona yazdım, keşke kendime de saklasaydım.

Onun dışında bir anekdotunuz, bir hatıranız falan var mı hocayla?

Vallahi hoca gayet kibardı. Yani ikram da görürdük, hanımefendi bize bir şey(ler ikram ederdi).

Ha, Evine giderdiniz? Evinde çalıştınız?

Evinde çalıştık, onları evinde yaptık ben evine giderdim.

İçerenköy'deki evine mi?

İçerenköy'deki evine giderdim. Orada birkaç saat (çalışıyorduk). Hatta bize tembih ederlerdi hocayı fazla lafa tutmayın. Çünkü şunlar hemen bitsin diye.

O sıralarda hoca bir araştırma peşinde miydi, bir şeyler yayımlama?

Yok, rahattı. Hiç iş konuşulmuyordu yani. Hoca biraz dediğim gibi rahatına düşkün insandı. O eski insanların özelliği. Yani sanatkâr insandı.

Biraz sanatkâr ruhu da vardı öyleyse?

O zaten belli oluyordu, duruşundan, tavrından, konuşmasından.